

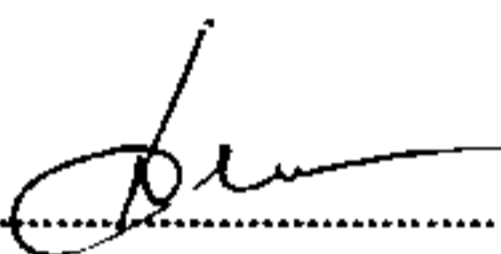
**การพัฒนาพื้นที่วัดให้เป็นป่าไม้ : กรณีศึกษา
วัดปลักไม้ลาย ตำบลทุ่งขวาง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม
The Development of Forest in a Temple :
A Case Study of Wat Plak Mai Lai**

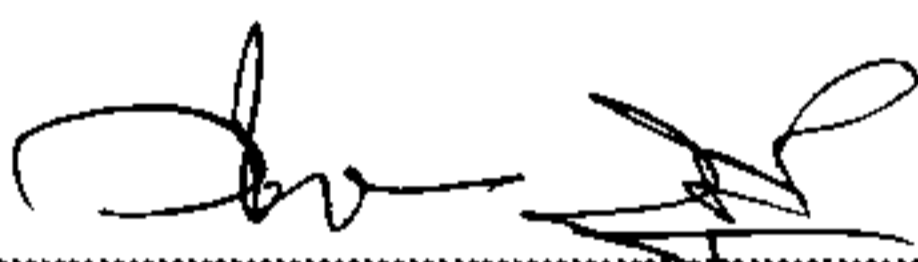
ชัยวิทย์ ไทยอารมณ์

**สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการสิ่งแวดล้อม)
คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
พ.ศ. 2548**

หัวข้อสารนิพนธ์   การพัฒนาพื้นที่วัดให้เป็นป่าไม้ : กรณีศึกษาวัดปลักไม้ลาย ตำบลทุ่งขวาง
อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม
โดย   นายชัยวิทย์ ไทยอากรณ์

คณะกรรมการสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ อนุมัติให้
สารนิพนธ์ (3 หน่วยกิต) ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
(การจัดการสิ่งแวดล้อม)

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมพร แสงชัย)
อาจารย์ที่ปรึกษา

.....
(อาจารย์วิชัย รุ่งจำดี)
คณบดีคณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม

วันที่ 7 เม. 2548 .....

หัวข้อสารนิพนธ์ : การพัฒนาพื้นที่วัดให้เป็นป่าไม้ : กรณีศึกษาวัดปลักไม้ลาย ตำบลทุ่งขวาง อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม
ชื่อนักศึกษา : นายชัยวิทย์ ไทยอาภรณ์
ชื่อสถาบัน : คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
ปีการศึกษา : 2548

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง “การพัฒนาพื้นที่วัดให้เป็นป่าไม้ : กรณีศึกษาวัดปลักไม้ลาย ตำบลทุ่งขวาง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม” เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นมาและแนวทางการจัดการป่าไม้ของวัดปลักไม้ลาย

ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาป่าไม้ในพื้นที่ที่มีชุมชนอยู่ด้วยจะต้องทำร่วมกับการพัฒนาชุมชน กรณีนี้การพัฒนาชุมชนคือการพัฒนาทางด้านการให้ความรู้ทางสมุนไพร ซึ่งก็คือการสร้างมูลค่า (ให้ชุมชนเข้าถึงป่าสมุนไพร ซึ่งเป็นทรัพยากรของชุมชนภายใต้การเป็นผู้ได้รับประโยชน์จากป่าสมุนไพรในหลายๆ ด้าน) และคุณค่า (เกิดความภาคภูมิใจ เกิดจิตสำนึกความเป็นเจ้าของ) ส่งผลให้ชุมชนเกิดความรักและหวงแหนป่า เกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมากขึ้น และเกิดพลังในการขับเคลื่อนกิจกรรมของชุมชน

แนวทางสำคัญในการจัดการ คือใช้คุณลักษณะของพระสงฆ์ (คุณลักษณะดังกล่าวเกิดขึ้นด้วยอาศัยศรัทธาของประชาชน) โดยพระสงฆ์มีบทบาทการให้การศึกษาแก่ประชาชนในเรื่องหลักการดำเนินชีวิต การดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม บทบาทการสร้างจิตสำนึกให้คนรักธรรมชาติ บทบาทการพัฒนาจิตใจเน้นเรื่องการสอนในเรื่องนิพพาน บทบาทด้านการอนุรักษ์ป่าไม้ด้วยการประยุกต์ภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่องสมุนไพรเข้ามาร่วมกับการอนุรักษ์ป่าไม้ ให้ชุมชนเกิดความรู้สึกรักเป็นเจ้าของ บทบาทการประสานงานให้หน่วยงานภายในชุมชนและหน่วยงานภายนอกชุมชนเข้ามาร่วมจัดการตามหลักการในเรื่องป่าชุมชน

การศึกษาได้เสนอแนะว่า ในสังคมไทยมีพระพุทธศาสนาเป็นรากฐานภูมิธรรม ภูมิปัญญาของวัฒนธรรม พุทธศาสนิกชนพร้อมที่จะเชื่อถือในคำสอนและปฏิบัติตามคำสอน ซึ่งในคำสอนก็เป็นแนวคิดที่นำไปสู่การเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ถือหลักการไม่เบียดเบียน สอนให้อยู่กับธรรมชาติโดยไม่เบียดเบียนธรรมชาติ ถือได้ว่าเป็นจริยธรรมทางสิ่งแวดล้อมแนวพุทธ เป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน ดังนั้นบุคคลหรือองค์กรที่สนับสนุนให้พระสงฆ์มีบทบาทและสนับสนุนชุมชนในการอนุรักษ์ป่า ควรได้พิจารณาหารี้อย่างร่วมกันเพื่อที่จะดำเนินการให้ได้ พระสงฆ์ที่มีความรู้ความเข้าใจในคำสอน ตั้งใจศึกษาธรรม

เครื่องจักรปฏิบัติอยู่ในพระธรรมวินัย มีวัตรปฏิบัติตั้งคงาม กล่าวคือประชาชนศรัทธาและไว้วางใจ นอกจากนี้ควรจะมืองค์ความรู้ในการสร้างป่าไม้ให้มีคุณค่าและมูลค่าเพิ่มที่ชุมชนสามารถเข้าถึงได้ จึงจะมีคุณลักษณะสามารถสร้างพลังทางสังคมได้ ให้เป็นผู้ไปพัฒนาชุมชน ไม่สามารถอาศัยความเป็นพระสงฆ์ต่างๆ ไป ไปเป็นผู้ปฏิบัติได้ จึงเป็นเรื่องสมควรอย่างยิ่ง

Topic of Research : The Development of Forest in a Temple :
A Case Study of Wat Plak Mai Lai
Student's Name : Mr. Chaiwit Thaiaporn
University : The National Institute of Development Administration
Year : 2005

ABSTRACT

The study of forest development within a temple boundary: a case study of Wat Plak Mai Lai, T.Tungkwang, A.Kampaengsen, Nakhonpathom Province, is a qualitative study on the temple's profile and guideline for its forest management objectives.

Result of study reveals that forest development in an area where community is involved must be done through community development. In this case the community development is to educate members with knowledge of herbs and their added values, by allowing community to consider herbal forest as resources and to gain benefits from herbs in many aspects. Mental values (pride and awareness of the ownership, resulting in love and care for forest) increase consciousness of environmental conservation and generate power to drive activities of the community.

The management guideline is to utilize the monk's special characteristics, due mainly from the belief of people. The monk can educate people about the way of life, love of nature, path toward nirvana, forest conservation by application, and coordination between internal-external unit for management in compliance with community forest procedure.

The study recommends that since Thai society follows Buddhism as a basic root of intellects. Thai people are prepared to believe and follow the teaching, which can lead the community to cohabitate with nature. Therefore people or organization which support the role of Buddhist monks should consider this particular path to success. The monks who follow Buddha's teaching strictly are trusted and relied upon by people; they know how to create valuable forest, in addition to special characteristics to lead and empower local community. They are not ordinary monks.

กิตติกรรมประกาศ

ตลอดระยะเวลาที่ได้เข้ามาศึกษาหาความรู้ในสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ทำให้เกิดความรู้ใหม่หลายประการ ทำให้มองเห็นสังคมในภาพรวมได้ชัดเจนขึ้น โดยเฉพาะในเรื่องของสิ่งแวดล้อม

ขอขอบคุณอาจารย์ในหลักสูตรการจัดการสิ่งแวดล้อม ภาคพิเศษ ทุกท่านที่ได้ช่วยให้ผู้ศึกษาได้เกิดความรู้และความคิดใหม่ๆ ในหลายๆ เรื่อง โดยเฉพาะรองศาสตราจารย์ ดร.สมพร แสงชัย ที่กรุณาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ให้คำแนะนำและตรวจสอบสารนิพนธ์มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณพระครูสุธรรมนาถ อาจารย์ใหญ่โรงเรียนวัดปลักไม้ลาย ที่ได้ให้คำแนะนำเอื้อเพื่อเอกสาร ข้อมูล จนผู้เขียนได้ทำสารนิพนธ์ได้สำเร็จ และขอขอบคุณนักวิชาการ นักวิจัยเจ้าของข้อมูลต่างๆ ที่ผู้ศึกษาได้นำมาอ้างอิง

ส่วนดีของสารนิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบให้กับเพื่อนๆ ร่วมรุ่น การจัดการสิ่งแวดล้อม ภาคพิเศษ รุ่น 1 ทุกท่าน และผู้เกี่ยวข้องในการจัดทำสารนิพนธ์กับผู้ศึกษา และหากมีส่วนหนึ่งส่วนใดบกพร่อง ผู้ศึกษาขอน้อมรับไว้เพียงผู้เดียว เพื่อจะได้แก้ไขปรับปรุงต่อไป

ชัยวิทย์ ไทยอากรณ์

ตุลาคม 2548